

Спеціальність: **221 Стоматологія**
Освітньо-професійна програма: **Стоматологія**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 20**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **2**
Семестр: **IV (весняний)**
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3,0 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **іспит**
Пререквізити: **ОК 3, ОК 4, ОК 6, ОК 7, ОК 8, ОК 13, ОК 14, ОК 15, ОК 18, ОК 19**

Кафедра/підрозділ: **кафедра фармакології та медичної рецептури**, пр. Науки, 4, корпус А, 4 поверх

Керівник освітнього компонента: проф. **Єрмоленко Тамара Іванівна**
email: ti.yermolenko@knu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knu.edu.ua/course/view.php?id=3135>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Фармакологія – це освітній компонент про лікарські засоби, який вивчає зміни в організмі під впливом лікарських засобів (фармакодинаміка), а також їх перетворення в організмі (фармакокінетика), закономірності між хімічною будовою, фізико-хімічними та квантово-хімічними властивостями і фармакологічною дією лікарських засобів (остання може проявлятися лікувальними і токсичними ефектами), застосування лікарських засобів для лікування хворих та з профілактичною метою.

МЕТА КУРСУ: здобувачі освіти отримають теоретичні знання взаємодії лікарських засобів з організмом та практичні навички щодо основних принципів обґрунтування раціонального й безпечного для здоров'я людини застосування лікарських засобів з метою лікування та профілактики захворювань.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- визначати групову належність лікарських засобів згідно сучасних класифікацій;
- визначати фармакокінетику і фармакодинаміку препаратів та їх механізм дії;
- визначати прояви можливих побічних реакцій та симптоми передозування, методи їх попередження і лікування;
- обґрунтовувати головні показання до призначення, оптимальну лікарську форму, шляхи введення і взаємодії з іншими лікарськими засобами.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (20 год.):

1. Історія розвитку фармакології. Стан сучасної фармакології. Закон України «Про лікарські засоби». Загальна фармакологія. Фармакокінетика.
2. Загальна фармакологія. Фармакодинаміка. Явища при повторному та сумісному застосуванні лікарських засобів.
3. Лікарські засоби, що впливають на передачу збудження в холінергічних синапсах. М-, Н-холіноміметики. М-, Н-холіноблокатори. М- холіноблокатори, Н-холіноблокатори (міорелаксанти).
4. Лікарські засоби, що впливають на передачу збудження в адренергічних синапсах. Адреноміметики. Адреноблокатори.
5. Фармакологія речовин, що впливають на ЦНС. Наркотичні та ненаркотичні анальгетики.

6. Психотропні препарати. Фармакологія нейролептиків, транквілізаторів, солей літію та седативних засобів.
7. Кардіотонічні лікарські засоби. Серцеві глікозиди. Протиаритмічні лікарські засоби.
8. Лікарські засоби, що застосовуються для лікування ішемічної хвороби серця. Гіполіпідемічні лікарські засоби.
9. Антигіпертензивні лікарські засоби. Діуретики.
10. Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання.

Перелік тем практичних занять (40 год.):

1. Введення у фармакологію. Розвиток лікознавства та історія фармакології. Загальна фармакологія. Фармакокінетика.
2. Загальна фармакологія. Фармакодинаміка. Явища при сумісному і повторному застосуванні ліків.
3. Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію. Лікарські засоби для місцевої анестезії. В'язучі, обволікаючі, адсорбуючі, подразнювальні лікарські засоби.
4. Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Засоби, що впливають на холінергічні синапси. Холіноміметичні засоби. Антихолінергічні.
5. Засоби, що впливають на холінергічні синапси. Холіноблокуючі засоби.
6. Лікарські засоби, що впливають на передачу збудження в адренергічних синапсах. Адреноміметики, симпатоміметики.
7. Лікарські засоби, що впливають на передачу збудження в адренергічних синапсах. Антиадренергічні лікарські засоби, симпатолітики.
8. Лікарські засоби, які регулюють функції центральної нервової системи. Засоби для наркозу. Фармакологія і токсикологія спирту етилового.
9. Лікарські засоби для лікування порушень сну. Протиепілептичні препарати. Лікарські засоби, що використовуються для лікування нейродегенеративних захворювань. Протипаркінсонічні лікарські засоби.
10. Знеболювальні лікарські засоби. Фармакологія наркотичних анальгетиків.
11. Фармакологія ненаркотичних анальгетиків. Сучасні принципи корекції хронічного болювого синдрому.
12. Психотропні лікарські засоби. Антипсихотичні препарати. Транквілізатори, седативні лікарські засоби.
13. Антидепресанти, препарати літію, адаптогени.
14. Психомоторні стимулятори. Препарати для лікування порушень мозкового кровообігу. Ноотропи. Препарати для лікування мігрені.
15. Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему. Кардіотонічні лікарські засоби. Серцеві глікозиди. Протиаритмічні лікарські засоби.
16. Лікарські засоби, що використовуються для лікування хворих на ішемічну хворобу серця (антиангінальні лікарські засоби). Гіполіпідемічні лікарські засоби.
17. Гіпо- та гіпертензивні лікарські засоби.
18. Лікарські засоби, що впливають на функцію нирок. Сечогінні засоби. Засоби, що регулюють тонус міометрію. ЛЗ, які використовуються для лікування сечокам'яної хвороби. Урикозуричні засоби.
19. Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання.
20. Підсумкове заняття.

Перелік тем самостійної роботи студента (30 год.)

1. Лікарські форми, засоби, препарати. Державна фармакопея. Номенклатура лікарських засобів. Рецепт. Правила виписування та відпуску лікарських засобів. Припустимі скорочення в рецептурі.
2. Біотрансформація і взаємодія лікарських засобів.
3. Побічна дія препаратів. Лікарська залежність та її соціальна значимість.

4. Несумісність лікарських засобів. Молекулярні механізми фармакологічної реакції.
5. Токсикологія нікотину. Шляхи боротьби з палінням тютюну. Н-холіноміетики.
6. Дофамінотропні, гістамінотропні і ГАМК-ергічні засоби.
7. Фармакологія і токсикологія етилового спирту та препаратів для лікування алкоголізму.
8. Фармакологія седативних лікарських засобів.
9. Фармакологія адаптогенів та актопротекторів. Стрес-протектори.
10. Фармакологія ноотропних препаратів. Аналептики.
11. Фітотерапевтичні сечогінні лікарські засоби та засоби, що застосовуються при сечокам'яній хворобі. Лікарські засоби, що використовуються при подагрі.
12. Фармакологія лікарських засобів, що впливають на міометрій.
13. Лікарські засоби, що використовуються при дихальній недостатності, викликаній бронхоспазмом та набряком легень.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою домовленістю з викладачем групи (необхідно зв'язатися з викладачем через корпоративну пошту).

Методи навчання: лекція, бесіда, розповідь-пояснення, презентація, моделювання процесів і ситуацій, навчальна дискусія.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Оцінки виставляються в електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів, додавання балів відбувається наприкінці вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль. Проводиться у вигляді підсумкового заняття (ПЗ). Оцінка за ПЗ є однією з оцінок за поточний контроль.

Оцінка з дисципліни (ОД). Дисципліна продовжується на 3 курсі. $ОД=3НД+ІЗ+іспит$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час очних занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Фармакологія: підручник для студ. стомат. ф-тів вищих мед. навч. закладів (2-е видання) /Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й., Годован В.В., Н.О. Горчакова, Казак Л.І., Кава Т.В., Островська Г.Ю., Петрова Т.А., Рябушко М.М. Вінниця «Нова книга», 2014.– 432 с.
2. Фармакологія за Рангом і Дейлом: пер. 9-го англ. вид.:у 2 т. Т. 1 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг; наук. ред. пер. : Ганна Зайченко, Микола Хайтович. - К. : ВСВ “Медицина”, 2021. - хіі, 588 с.
3. Фармакологія за Рангом і Дейлом: пер. 9-го англ. вид.:у 2 т. Т. 2 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг; наук. ред. пер. : Ганна Зайченко, Микола Хайтович. - К. : ВСВ “Медицина”, 2022. - х, 342 с.
4. Фармакологія з основами патології : підручник / Ю.М. Колесник, І.С. Чекман, І.Ф. Беленічев та ін. – Вінниця : Нова Книга, 2021. – 472 с.
5. Фармакологія : підручник для англ. студ. мед. закладів вищої освіти : [англ. мовою] / I. V. Samura, I. F. Belenichev, A. V. Nerush; Zaporizhzhia State Medical University. – Vinnytsia: Nova Knyha, 2020. – 632 p.

Зав. кафедри фармакології та медичної рецептури

Тамара ЄРМОЛЕНКО